LÄNSI-UUDENMAAN KÄRÄJÄOIKEUS
VÄSTRA NYLANDS TINGSRÄTT

Asiantuntijalausunto
9.9.2024

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Asia: U 101/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maksukyvyttömyyslainsäädännön harmonisoinnista (maksukyvyttömyysdirektiivi II) *täydentävä jatkokirjelmä UJ 16/2024 vp*

Länsi-Uudenmaan käräjäoikeudella ei ole syytä epäillä lähtökohtaa siitä, etteikö Euroopan laajuisen pääomamarkkinan kehittäminen olisi tärkeää ja sen loppuunsaattamiseen tähtäävät toimenpiteet kannatettavia. Kansallisten maksukyvyttömyysmenettelyjen olennaisten näkökulmien yhdenmukaistaminen on varmasti sellainen toimi, joka hyödyttäisi unionin kansalaisia, yrityksiä sekä jäsenvaltioita kunhan vain varmistetaan se, ettei yhdenmukaistaminen vähennä nykyisten menettelyiden tehokkuutta.

Käräjäoikeus viittaa lakivaliokunnalle 17.6.2024 antamaansa lausuntoon (asia E44/2024 vp: Valtioneuvoston selvitys: Pääomamarkkinaunionin tulevaisuus) ja toteaa tuomioistuinten toimintaan ja toimivaltaan liittyen seuraavan.

<u>Takaisinsaantikanteiden määräaika</u>

Takaisinsaantikanteita koskevan ehdotuksen mukainen kolmen vuoden määräaika kanteiden nostamiselle on merkittävästi nykyistä pitempi. Käräjäoikeus ei pidä tätä hyvänä ehdotuksena, sillä se ensinnäkin pidentäisi velallisten ja kolmansien tahojen sekä tietyissä tilanteissa myös velkojien epävarman oikeustilan kestoa, ja vaikuttaisi monen eri tahon toimintaan vuosia. Määräajan pidentäminen myös todennäköisesti johtaisi siihen, että takaisinsaantikanteet nostettaisiin nykyistä myöhemmin. Selvää on, että mitä myöhemmin kanteet nostetaan, sen vaikeammiksi asioiden selvittäminen oikeudenkäynnissä voi muodostua. Kolmen vuoden määräaika todennäköisesti myös vähentäisi insolvenssimenettelyjen nykyistä tehokkuutta.

Mikroyritysten menettely

Käräjäoikeus yhtyy oikeusministeriön perusmuistiossa 3.7.2024 tältä osin esitettyyn. Suomessa sovellettavat maksukyvyttömyysmenettelyt ovat jo nyt tehokkaita myös niin sanottujen mikroyritysten osalta. Nykyisellään menettelyt toimivat maassamme pääosin nopeasti ja kohtuullisin kustannuksin, mihin osaltaan vaikuttaa se, että tuomioistuimissa on insolvenssiasioiden käsittelyn edellyttämä osaaminen ja toisaalta myös se, että maassamme on vakiintunut insolvenssiasioita hoitava osaava pesänhoitaja- ja selvittäjäkunta. Insolvenssiasioiden käsittelyajat ovat käräjäoikeuksissa lyhyet ja sellaisinakin ne koostuvat lähinnä pesänhoitajien ja selvittäjien toimenpiteisiin kuluvasta ajasta. Mikäli maksukyvyttömyysmenettelyihin liittyvät tehtävät osoitettaisiin yksinomaan tuomioistuimille, edellyttäisi se lisäksi merkittävää tuomioistuinten resurssien lisäämistä, jotta käsittelyajat pysyisivät nopeina. Tämä puolestaan lisäisi julkisen hallinnon kustannuksia merkittävästi. Ehdotettu mikroyritysmenettely olisi tehoton ja kallis, eikä siihen ole syytä siirtyä.

Pesänhoitajien tiedonsaantioikeus

Pesänhoitaja saa nykyisessä suomalaisessa menettelyssä tietojensaantioikeuden suoraan silloin, kun käräjäoikeus antaa määräyksen pesänhoitajan tehtävään. Tämä menettely on toimiva ja tehokas. Vaikka tarkkaa tietoa siitä, mitä tietoja pesänhoitaja tulisi direktiivin perusteella lopulta saamaan, on Suomessa nykyisin sovellettavista menettelyistä syytä pitää tiukasti kiinni. Mikäli pesänhoitajan pankkitileistä saama tieto rajoittuisi jopa velallisen osalta siihen tietoon, onko velallisella jossain pankissa pankkitili vai ei, ja mikäli pesänhoitaja tarvitsisi myös tältä osin tuomioistuimen päätöksen saadakseen tiedon pankkitilien sisällöstä, johtaisi direktiiviehdotus tämän sisältöisenä Suomen kannalta epätyydyttävään lopputulokseen. Ehdotus hidastaisi menettelyitä ja johtaisi vähemmän tehokkaaseen lopputulokseen. Toki se voisi johtaa myös siihen, että tuomioistuin heti pesänhoitajan määräystä antaessaan antaisi pesänhoitajalle kaikki tämän tarvitsemat oikeudet. Eri asia kuitenkin on, miten esimerkiksi pankit tai unionin tuomioistuinten oikeuskäytäntö direktiivin voimaantulon jälkeen tällaiseen blanco-määräykseen suhtautuisivat.

Pre pack -menettelyt

Maamme konkurssilainsäädäntö ei tunne ns. Pre pack -menettelyitä. Tuntemattomia ne eivät Suomessa kuitenkaan ole, joten sinällään niiden sääntelyä lainsäädännössä voidaan pitää tavoiteltavana.

Käräjäoikeus pitää hyvänä sitä, että tuomioistuinten rooli pre pack -menettelyn valmisteluvaiheessa on poistettu nyt esillä olevasta kompromissitekstistä. Käräjäoikeus huomauttaa, että velallisen liiketoiminnan kauppaan liittyvät suurimmat intressit ovat velkojilla, ja että ne tulevat parhaiten turvatuiksi nykyisen kaltaisessa pesänhoitajavetoisessa konkurssimenettelyssä, jossa tuomioistuimen rooliksi viime kädessä jää mahdollisten riitautusten ja moitteiden käsittely. Käräjäoikeus katsoo, että tuomioistuimen roolin tulisi konkurssiin asettamisen ja liiketoiminnan sen jälkeen toteutettavan kaupankin tapahtuessa pysyä nykyisen kaltaisena, ja että päätöksenteko tältäkin osin jäisi ensisijaisesti pesänhoitajalle ja suurimmille velkojille.

Maksukyvyttömyysmenettelyiden tuomioistuinvetoisuudesta yleisesti

Maksukyvyttömyysmenettelyjen siirtäminen tuomioistuinvetoisiksi edellyttää tarkkaa jatkoselvittelyä. Näin siksi että konkurssiasioissa pesänhoitajien ja erityisesti yrityssaneerausasioissa selvittäjien tehtävä on pääasiassa valvoa velkojien etua. Tämä huomioon ottaen maksukyvyttömyysmenettelyiden tuomioistuinvetoisuus – jos sillä tarkoitetaan jotain muuta kuin millainen tuomioistuinten rooli

maksukyvyttömyysmenettelyissä nykyisellään on – saattaisi johtaa jopa perustuslaillisiin ongelmiin, sillä tuomioistuinten tulee insolvenssiasioissakin olla riippumattomia ja puolueettomia. Tästä näkökulmasta myös esimerkiksi konkurssipesän haltuunottotoimenpiteiden suorittaminen olisi varsin haasteellista. Tuomioistuinvetoisuus saattaisi toteutuessaan edellyttää myös sitä, että maahamme perustettaisiin erityisiä insolvenssituomioistuimia, jonka esimerkiksi tekemät tutkintapyynnöt rikosoikeudenkäyntiin johtaessaan käsiteltäisiin yleisissä tuomioistuimissa. Mikäli maksukyvyttömyysmenettelyihin liittyvät tehtävät osoitettaisiin yksinomaan tuomioistuimille, edellyttäisi se lisäksi merkittävää tuomioistuinten resurssien lisäämistä.

Lahtinen Ilkka 91336371J
Allekirjoittaja Lahtinen Ilkka 91336371J
DN: cn=Lahtinen Ilkka 91336371J, c=FI, o=Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus, email=ilkka.lahtinen@oikeus.fi
Päivämäärä: 2024.09.09 11:32:42 +03'00'

Ilkka Lahtinen
Laamanni
Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus